
Přírodní vědy aktivně a interaktivně

Elektronický materiál byl vytvořen v rámci projektu OP VK CZ.1.07/1.1.24/01.0040

Zvyšování kvality vzdělávání v Moravskoslezském kraji
Střední průmyslová škola stavební, Havířov, příspěvková organizace

Název EM	Názvy a značky chemických prvků
Název sady EM	ŽUR_CHE_01
Vzdělávací obor	Chemie
Vzdělávací oblast	Člověk a příroda, Informační a komunikační technologie
Autor	Mgr. Jana Žůrková
Ročník	1. (Pozemní stavitelství, technické lyceum)
Anotace	Obecná chemie, chemické prvky, značky vybraných chemických prvků, latinské a české názvy prvků.

Textová část

NÁZVY A ZNAČKY CHEMICKÝCH PRVKŮ

Z učiva chemie základní školy už víte, že vše kolem nás se skládá z atomů. Látka, která je tvořena pouze atomy se stejným protonovým číslem, je **chemický prvek**. Každý chemický prvek má svůj český a latinský (mezinárodní) název a svou značku. Například prvek s protonovým číslem 11 má český název sodík, latinský název Natrium a značku Na (čti en-á). Značky prvků jsou odvozeny od latinských názvů a platí všude ve světě. České názvy chemických prvků vznikaly především v době tzv. národního obrození, aby posílily pozici českého jazyka ve společnosti. O jejich vznik se zasloužil především přírodovědec **Jan Svatopluk Presl**.

Ne všechny Preslovy návrhy byly jeho následovníky přijaty. Následující tabulka uvádí několik Preslových návrhů a zároveň současné české názvy prvků.

Obrázek 1: Jan Svatopluk Presl

Preslův návrh	Současný název
kostík	fosfor
solík	chlor
barvík	chrom
kazík	fluor
d'asík	kobalt
kyslík	kyslík
dusík	dusík
uhlík	uhlík
vodík	vodík
hliník	hliník

Tabulka 1: Ukázky názvů vybraných prvků

Úkol č. 1: Poznáte z uvedených ukázek, co je typické pro Preslův název prvku?

Úkol č. 2: V následujících přesmyčkách je ukryto deset českých názvů chemických prvků. Dokážeš je určit? Můžeš využít PSP. V přesmyčkách může být změněna délka samohlásek a také mohou chybět háčky.

Brit Ros, kdosi, napálit, nic, ta nit, mít uhlí, urna, umí leh, Ty prkno!, nízké

Pracovní list č. 1: Doplň údaje do tabulky.

Značka prvku	Latinský název prvku	Český název prvku
Ag	Argentum	stříbro
Al		
Ar		
As		
At		
Au		
B		
Ba		
Be		
Br		
C		
Ca		
Cd		
Cl		
Co		
Cr		
Cu		
F		
Fe		
H		
He		
Hg		
I		
K		
Kr		
Li		
Mg		
Mn		
N		
Na		
Ne		
Ni		
O		
Os		
P		
Pb		
Pt		
S		
Si		
Sn		
Ti		
U		
W		
Xe		
Zn		

Použité zdroje:

Obr. č. 1: Jan Svatopluk Presl. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27. 7. 2012 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Svatopluk_Presl_1791-1849.jpg